

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Lynne Neagle AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Jeremy Miles AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd a Gofal Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Health & Social Care

Dawn Bowden AS/MS
Y Gweinidog Plant a Gofal Cymdeithasol
Minister for Children and Social Care

Eich cyf/MA/LN/10177-24

Buffy Williams AS
Cadeirydd
Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

30 Medi 2024

Annwyl Buffy,

Wele ymateb Llywodraeth Cymru i'r argymhellion a wnaed gan adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg: A oes gan blant a phobl ifanc anabl fynediad cyfartal at addysg a gofal plant?

Rydym yn gwerthfawrogi gwaith trylwyr y Pwyllgor yn ymchwilio i'r mater hwn ac yn ddiolchgar am yr argymhellion cynhwysfawr a wnaed.

Mae mynediad at addysg i bob dysgwr o bwys mawr inni, ac rydym wedi ymrwymo i fynd i'r afael â'r heriau sy'n wynebu plant a phobl ifanc anabl a'u teuluoedd ledled Cymru mewn modd ystyrlon a pharhaus.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lynne.Neagle@llyw.cymru
Correspondence.Lynne.Neagle@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Byddwn yn parhau i gydweithio ag awdurdodau lleol a'r holl randdeiliaid i sicrhau na chaiff hawl unrhyw blentyn yng Nghymru i addysg neu ofal plant,

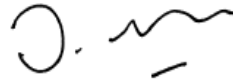
na'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â hynny, ei gwadu.

Yn gywir

Lynne Neagle AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Jeremy Miles AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Iechyd
a Gofal Cymdeithasol
Cabinet Secretary for Health & Social Care

Dawn Bowden AS/MS

Y Gweinidog Plant a Gofal Cymdeithasol
Minister for Children and Social Care

**Ymateb Llywodraeth Cymru i
Adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg:
A yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal
plant?**

Mae Llywodraeth Cymru yn croesawu adroddiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ar y mater pwysig hwn, sef a yw plant a phobl ifanc anabl yn cael mynediad cyfartal at addysg a gofal plant yng Nghymru. Rydym yn gwerthfawrogi gwaith trylwyr y Pwyllgor yn archwilio'r mater hwn ac yn ddiolchgar am yr argymhellion cynhwysfawr a wnaed.

Mae **Casgliad 1** yn nodi bod gormod o hawliau plant a phobl ifanc i addysg, fel yr amlinellir yn Erthyglau 28 a 29 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn, yn cael eu torri yng Nghymru. Er ein bod wedi gwneud cynnydd mewn rhai meysydd, rydym yn cydnabod bod yn rhaid gwneud mwy i sicrhau bod yr hawliau hyn yn cael eu cynnal yn gyson ledled Cymru. Rydym yn benderfynol o weithio gydag ysgolion, awdurdodau lleol a rhanddeiliaid eraill i gael gwared ar rwystrau i addysg a sicrhau bod gan bob plentyn fynediad at yr amgylchedd dysgu sydd ei angen arnynt.

Cynlluniwyd y system ADY newydd i roi mwy o hawliau i blant a theuluoedd, ac i liniaru'r frwydr yr oeddent yn aml yn ei hwynebu wrth geisio cael cymorth o dan yr hen system AAA. Megis dechrau y mae'r broses o roi'r system hon ar waith a byddwn yn parhau i weithio gyda'n partneriaid cyflawni er mwyn mireinio'r broses ym mhob cwr o Gymru.

Yn ogystal â'r buddsoddiad o dros £107 miliwn a wnaed i gefnogi'r ymdrechion i roi'r system ADY ar waith ers 2020, mae buddsoddiad cyfalaf o dros £170 miliwn wedi gwella'r cyfleusterau i ddysgwyr ag anghenion dysgu ychwanegol yn ystod y 5 mlynedd diwethaf. Mae'r Rhaglen Cymunedau Dysgu Cynaliadwy yn buddsoddi dros £750 miliwn dros y naw mlynedd nesaf er mwyn parhau i wella ac ehangu cyfleusterau presennol a chreu darpariaeth arbenigol newydd.

Mae Rhaglen Gyfalaf Gofal Plant a'r Blynnyddoedd Cynnar 2022-25, sy'n werth £70 miliwn, yn cefnogi, yn cynnal ac yn gwella lleoliadau gofal plant presennol a rhai newydd. Mae dwy ffrwd waith wahanol: cyllid grantiau bach a chyllid cyfalaf mawr. Gall lleoliadau gofal plant sydd wedi'u cofrestru ag Arolygiaeth Gofal Cymru ddefnyddio elfen grantiau bach y Rhaglen i brynu cyfarpar ADY/Synhwyradd er mwyn helpu i oresgyn y rhwystrau sy'n gysylltiedig â chynnig darpariaeth hygyrch. Fel rhan o'r broses asesu ar gyfer pob cynnig am gyllid cyfalaf mawr, caiff hygyrchedd yr adeilad / darpariaeth i blant ag anghenion dysgu ychwanegol (ADY) ei ystyried.

Mae **Casgliad 2** yn tynnu sylw at yr effaith sylweddol y gall bylchau mewn mynediad at addysg ei chael ar les emosiynol a meddyliol plant, yn ogystal ag ar eu canlyniadau addysgol. Rydym yn ymwybodol iawn o hyn, a thrwy ein rhaglen ddiwygio, rydym yn canolbwyntio ar greu system lle caiff hawliau pob plentyn, gan gynnwys plant anabl, eu parchu a'u cynnal yn gyfan gwbl, a lle caiff eu llesiant ei gefnogi'n llwyr.

Mewn achosion lle cafodd yr hawliau hyn eu gwadu, rydym yn cydnabod yr effaith y gall hyn ei chael nid yn unig ar eu llesiant emosiynol, meddyliol a chorfforol, ond hefyd ar eu cyrhaeddiad addysgol a'u potensial yn y dyfodol. Rydym hefyd yn cydnabod y straen y mae hyn yn ei roi ar deuluoedd a gofalwyr a'r angen am system fwy cadarn o ran cymorth i deuluoedd plant a phobl ifanc anabl.

Rydym wedi cymryd camau i wella dealltwriaeth ymarferwyr addysg ynghylch sut i gefnogi hawliau plant a phobl ifanc ym maes addysg drwy weithio gyda phartneriaid, gan gynnwys Comisiynydd Plant Cymru ac Anabledd Cymru, i greu [pecyn dysgu proffesiynol](#) ar-lein am Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau.

Mae **Casgliad 3** yn tynnu sylw at y straen y mae'r heriau hyn yn ei achosi i deuluoedd. Rydym yn cydnabod y straen y mae teuluoedd yn ei wynebu wrth lywio system a all, ar adegau, fod yn anodd cael mynediad ati. Mae llawer o rieni a gofalwyr wedi gorfod eirioli'n ddiflino ar ran eu plant, ac rydym yn llwyr werthfawrogi'r baich y mae hyn yn ei greu. Rydym wedi ymrwymo i leddfu'r pwysau hyn drwy sicrhau bod cymorth yn haws ei gael ac nad oes rhaid i deuluoedd frwydro i gael gafael ar y gwasanaethau y mae eu plant yn eu haeddu. Mae sicrhau mwy o gydweithio amlasiantaethol ar draws gwasanaethau cyhoeddus, yn enwedig rhwng gwasanaethau iechyd ac addysg, yn parhau i fod yn flaenoriaeth.

Rydym hefyd yn cymryd amrywiaeth o gamau i wella cysondeb wrth roi diwygiadau ADY ar waith a sicrhau bod y fframwaith deddfwriaethol yn glir ac yn ddealladwy. Rydym yn datblygu ein darpariaeth dysgu proffesiynol ar ddatblygiad plant a niwrowahaniaeth.

Mae **Casgliad 4** yn sôn am broblem darpariaeth anghyson ledled Cymru, gan gynnwys i'r rhai sy'n defnyddio darpariaeth cyfrwng Cymraeg, gan arwain at wahaniaethau o ran y gallu i gael gafael ar ofal plant ac addysg gynhwysol. Rydym wedi cydnabod hyn eisoes, ac rydym yn atgyfnerthu'r fframwaith gwella ysgolion i ganolbwyntio ar greu addysg gynhwysol, gan gynnwys sefydlu arweinydd cenedlaethol i roi ADY ar waith yn y Gymraeg, sy'n cymryd ymagwedd strategol ar gyfer Cymru gyfan, er mwyn gwella'r ffordd y caiff y ddarpariaeth ei chyflwyno. Rydym yn ymgorffori'r canllawiau galluogi dysgu. Mae'r canllawiau hyn yn helpu ymarferwyr i ddarparu cwricwlwm cynhwysol, eang a chytbwys sy'n adlewyrchu anghenion dysgwyr.

Er bod rhai ardaloedd wedi datblygu arferion cynhwysol da, rydym yn cydnabod bod hyn weithiau'n deillio o benderfyniad unigolion yn hytrach na dull gweithredu strwythurol cyson. Mae'r ffaith bod loteri cod post yn bodoli o ran mynediad at addysg a gofal plant cynhwysol, yn enwedig mewn perthynas â'r ddarpariaeth Gymraeg, yn annerbyniol. Rydym yn ymrwymedig i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n arwain at yr anghysondeb hwn.

Mae **Casgliad 5** yn nodi'r rhwystrau cymhleth a rhyng-gysylltiedig i ddarparu addysg a gofal plant cynhwysol sy'n rhychwantu agweddau cymdeithasol cyffredinol tuag at anabledd a gwahaniaeth, yn ogystal â heriau ymarferol. Mae newid systemig yn cymryd amser ac rydym yn dal i weithredu dan gysgod COVID.

Rhaid peidio ag anghofio cyd-destun pandemig COVID, a roddodd bwysau sylweddol ar gyllid cyhoeddus ac a gafodd effaith anferth ar y gweithlu, ac yn arbennig ar blant anabl, ledled Cymru.

Rydym yn cydnabod bod darparwyr gofal plant ac addysg yn aml yn wynebu heriau wrth ddarparu gwasanaethau cynhwysol, ac rydym yn deall nad yw hynny'n adlewyrchu ymroddiad y staff, sy'n aml yn gweithio'n ddiflino i gefnogi'r holl blant a phobl ifanc sy'n cael gofal ganddynt.

Fodd bynnag, rydym yn benderfynol o fynd i'r afael â'r materion hyn ar bob lefel, gan weithio gyda'r holl randdeiliaid perthnasol i chwalu'r rhwystrau sy'n atal plant rhag cael gafael ar y cymorth sydd ei angen arnynt. Mae hyn yn cynnwys ymrwymiad i wella hyfforddiant staff, cynyddu cyllid, a chreu amgylcheddau mwy cynhwysol mewn lleoliadau gofal plant ac ysgolion.

Isod, rydym wedi amlinellu ein hymatebion i argymhellion y Pwyllgor, gan gynnwys y camau yr ydym yn eu cymryd a'r rhai yr ydym yn bwriadu eu cymryd mewn ymateb i'r materion a godwyd. Rydym yn awyddus i barhau i gydweithio â'r Pwyllgor, awdurdodau lleol a rhanddeiliaid i sicrhau na chaiff hawl unrhyw blentyn yng Nghymru i'r addysg a'r gofal plant y maent yn eu haeddu, na'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â hynny, ei gwadu.

Rydym wedi amlinellu ein hymatebion i argymhellion y Pwyllgor isod, gan nodi'r camau gweithredu rydym yn eu cymryd ac yn eu cynllunio i ymdrin â'r materion hyn. Rydym yn edrych ymlaen at barhau i gydweithio â'r Pwyllgor, awdurdodau lleol a'r holl randdeiliaid wrth i ni weithio gyda'n gilydd i sicrhau na chaiff hawl unrhyw blentyn yng Nghymru i addysg neu ofal plant na'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â hynny ei gwadu.

Argymhelliad 1

Dylai Llywodraeth Cymru amlinellu ei barn ynghylch ein casgliadau allweddol, ac wrth ymateb i'r argymhellion dylai nodi'r camau penodol y bydd yn eu cymryd i fynd i'r afael â'r materion pellgyrhaeddol yr ydym wedi'u nodi yn y casgliadau.

Wrth ymateb i gasgliadau'r Pwyllgor, rydym yn cydnabod yn llwyr ddifrifoldeb y canfyddiadau yn yr adroddiad hwn a'r heriau sylweddol sy'n wynebu plant a phobl ifanc anabl a'u teuluoedd ledled Cymru. Mae'n amlwg bod materion brys sydd angen sylw yn ddiymdroi ac rydym wedi ymrwymo i fynd i'r afael â nhw mewn modd ystyrlon a pharhaus.

Rydym wedi amlinellu ein hymatebion i argymhellion y Pwyllgor isod, gan nodi'r camau gweithredu rydym yn eu cymryd ac yn eu cynllunio i ymdrin â'r materion hyn. Rydym yn edrych ymlaen at barhau i gydweithio â'r Pwyllgor, awdurdodau lleol a'r holl randdeiliaid wrth i ni weithio gyda'n gilydd i sicrhau na chaiff hawl unrhyw blentyn yng Nghymru i addysg neu ofal plant na'r cyfleoedd sy'n gysylltiedig â hynny ei gwadu.

Goblygiadau ariannol – Dd/G, argymhelliad cyffredinol yw hwn

Argymhelliad 2

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod mwy o ymchwil a data ar gael ar y bylchau yn y ddarpariaeth gofal plant, a all helpu i lywio'r gwaith o ddatblygu darpariaeth gynhwysol. Fel rhan o hyn, dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod awdurdodau lleol yn casglu data pan fydd plant a phobl ifanc yn gadael neu'n symud rhwng darpariaethau gofal plant ac addysg a'r rhesymau dros hynny. Dylid defnyddio'r data hyn wedyn fel sail i adolygiadau, hyfforddiant ac asesiadau yn y dyfodol ar gyfer darparwyr gofal plant ac addysg.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Rydym eisoes yn gweithio i wella'r sail dystiolaeth er mwyn deall mwy am ofal plant i blant yn y blynyddoedd cynnar a'u helpu i gael mynediad ato. Gall y fethodoleg ar gyfer y gwaith ymchwil a'r gwerthusiadau a gynlluniwyd gan Lywodraeth Cymru gynnwys gwaith ymchwil sylfaenol â grwpiau penodol o rieni plant anabl sydd wedi defnyddio gofal plant wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru er mwyn casglu tystiolaeth am eu profiadau.

Yn ddiweddar, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru adolygiad o'r Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant (ADGPau) diweddaraf a gwaith ymchwil i'r Grant Cymorth Ychwanegol ar gyfer y Cynnig Gofal Plant i Gymru, sy'n darparu tystiolaeth mewn perthynas â mynediad at ddarpariaeth i blant anabl.

Mae gwasanaethau gofal plant cofrestredig yn cwblhau Datganiad Hunanasesu Gwasanaeth blynyddol (Arolygiaeth Gofal Cymru) sy'n cynnwys data ar nifer y plant ag ADY sy'n defnyddio'r ddarpariaeth, a'r math o ADY a gefnogir. Mae Llywodraeth Cymru yn monitro nifer y plant ag ADY a gefnogir mewn lleoliadau cofrestredig er mwyn monitro'r duedd dros amser.

Gallwn archwilio dichonoldeb ymgymryd â gwaith ymchwil pellach i ymdrin ag unrhyw fylchau sy'n parhau yn y data ond byddai goblygiadau ariannol a goblygiadau staff yn gysylltiedig â hyn oherwydd cymhlethdodau'r gwaith.

Goblygiadau ariannol – Pe comisiynwyd gwaith ymchwil ychwanegol, byddai goblygiad ariannol, byddai angen ystyried neilltuo nifer digonol o staff a byddai cost cyfle mewn perthynas â dadflaenoriaethu prosiectau eraill. Byddai'r swm yn dibynnu ar gwmpas a chymhlethdod y gwaith ymchwil a byddai blaenoriaethu yn cael eu llunio ar sail eu cydnawsedd â'r cynllun tystiolaeth presennol sy'n sail i flaenoriaethau'r Cabinet. Byddai angen cyngor pellach yn hyn o beth.

Argymhelliad 3

Dylai Llywodraeth Cymru rannu ei hymateb i'r argymhellion a wneir yn yr Ymchwiliad i Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant gyda ni. Wrth ddarparu hyn, dylai Llywodraeth Cymru fanylu ar sut y mae'n sicrhau bod yr argymhellion yn cael eu rhoi ar waith a sut y mae'r broses weithredu'n cael ei monitro.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn ystyried yr argymhellion a wnaed gan Ymchwiliad Arad, a gomisiynwyd i gynnal adolygiad o'r Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant (ADGPau), a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2024 (Ymchwiliad i Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant).

Byddwn yn cydweithio â'n rhanddeiliaid i ystyried sut y gallwn wella'r trefniadau ar gyfer ADGPau a sicrhau eu bod yn parhau'n addas at y diben yn y dyfodol, gan adeiladu ar yr argymhellion yn yr adolygiad. Byddwn yn:

- ystyried sut i wella'r broses ar gyfer asesiadau digonolrwydd gofal plant;
- adolygu'r gofynion rheoleiddio presennol gan gynnwys canllawiau statudol;
- ystyried sut i leihau'r baich gweinyddol ar awdurdodau lleol;
- adolygu fformat yr adroddiad ar ADGPau er mwyn sicrhau ei fod yn symlach ac yn cael mwy o effaith;
- ystyried adnoddau i helpu awdurdodau lleol i asesu a chynllunio trefniadau gofal plant ac i sicrhau bod data yn hygyrch ac yn addas at y diben.

Byddwn yn darparu ymateb ar unrhyw newidiadau sydd eu hangen o ganlyniad i'r adolygiad, gan gynnwys unrhyw newidiadau rheoleiddiol neu newidiadau i'r canllawiau statudol, a fydd ar waith er mwyn helpu i ddatblygu'r cylch nesaf o ADGPau ym mis Mehefin 2027. Byddwn yn darparu diweddariadau ysgrifenedig ar adegau allweddol wrth i ni fwrw ati â'r gwaith a byddwn yn sicrhau bod ein rhanddeiliaid yn gwbl ymwybodol o ddatblygiadau.

Goblygiadau Ariannol – dim gan ei fod yn cael ei ariannu o gyllidebau sy'n bodoli eisoes.

Argymhelliad 4

Dylai Llywodraeth Cymru amlinellu sut y dylid llenwi bylchau yn y ddarpariaeth gofal plant ar gyfer gofal plant cynhwysol a hygyrch a nodir mewn ADGPau. Dylai hyn gynnwys amlinellu sut y gall Llywodraeth Cymru ac awdurdodau lleol gydweithio a chefnogi ei gilydd i sicrhau bod camau cadarnhaol yn cael eu cymryd i ddarparu gofal plant cynaliadwy a chynhwysol ym mhob rhan o Gymru.

Ymateb: Gwrthod

Er ein bod yn cydnabod pwysigrwydd y bwriad sydd tu ôl i'r argymhelliad hwn, cyfrifoldeb awdurdodau lleol, nid Llywodraeth Cymru, yw cyflawni'r ddyletswydd statudol i ymdrin â'r bylchau a nodir yn yr ADGPau. Er mwyn helpu awdurdodau lleol i ymdrin â bylchau yn y ddarpariaeth, mae Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid iddynt drwy elfen gofal plant a chwarae'r Grant Plant a Chymunedau. Wrth ddefnyddio'r cyllid hwn, anogir awdurdodau lleol i roi ystyriaeth arbennig i anghenion gofal plant a chwarae teuluoedd â phlant ag anghenion ychwanegol, er mwyn helpu i sicrhau bod y ddarpariaeth gofal plant yn gynhwysol ac yn hygyrch. Fodd bynnag, o gofio mai unigolion neu fusnesau preifat sydd i raddau helaeth yn darparu gofal plant, mae gallu awdurdodau lleol i sicrhau gofal plant cynaliadwy a chynhwysol ym mhob rhan o Gymru wedi'i gyfyngu gan y systemau.

Mae trefniadau effeithiol ar gyfer gweithio mewn partneriaeth yn un o elfennau craidd yr asesiad digonolrwydd gofal plant. O dan y ddyletswydd i sicrhau darpariaeth gofal plant ddigonol, mae awdurdodau lleol yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu Cynlluniau Gweithredu Digonolrwydd Gofal Plant sy'n cael gwared ar y diffygion ac yn cynnal y cryfderau a nodwyd yn yr Asesiadau Digonolrwydd Gofal Plant, ac i roi'r cynlluniau hynny ar waith.

Mae'n ofynnol i awdurdodau lleol sicrhau cyfraniad digonol gan amrywiaeth o bartneriaid a sefydliadau wrth gyflawni eu dyletswydd i asesu, cynllunio a sicrhau digonolrwydd y ddarpariaeth gofal plant yn eu hardal. Mae gan Sefydliadau Ambarél Gofal Plant Cenedlaethol a Gwasanaethau Gwybodaeth i Deuluoedd gyfraniad allweddol i'w wneud wrth helpu awdurdodau lleol i gynllunio a diogelu digonolrwydd y ddarpariaeth gofal plant yn eu hardal.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau statudol er mwyn helpu awdurdodau lleol i gyflawni eu dyletswydd i sicrhau bod gofal plant digonol ar gael, cynnal asesiadau digonolrwydd gofal plant, a rhoi gwybodaeth, cyngor a chymorth mewn perthynas â gofal plant i rieni, darpar rieni a'r rhai hynny â chyfrifoldeb rhiant neu sy'n gofalu am blentyn.

Goblygiadau Ariannol – Dim.

Argymhelliad 5

Dylai Llywodraeth Cymru amlinellu sut y gall geisio symleiddio'r amrywiol ffrydiau ariannu sydd ar gael i ddarparwyr gofal plant er mwyn sicrhau ei bod yn haws i ddarparwyr gofal plant wybod pa gymorth y gallant ei gael a'r ffordd orau o gael gafael arno.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Er mwyn sicrhau bod elfen gofal plant y Cynnig i blant tair a phedair oed yn cynnwys plant cymwys y mae angen cymorth ychwanegol arnynt, mae help ar gael drwy ffrwd ariannu ar wahân, sef Grant Cymorth Ychwanegol Cynnig Gofal Plant Cymru. Gall awdurdodau lleol ddefnyddio'r cyllid hwn i helpu i sicrhau bod plant cymwys ag anghenion ychwanegol yn gallu manteisio ar elfen gofal plant y Cynnig yn yr un ffordd â phlant cymwys eraill.

Cynhaliwyd adolygiad annibynnol o'r Grant Cymorth Ychwanegol yn ystod 2023/2024. Un o'r argymhellion a wnaed yn yr adroddiad oedd y gallai Llywodraeth Cymru o bosibl ystyried gweithio gydag awdurdodau lleol i ddatblygu ymgyrchoedd gwybodaeth a chyfathrebu ar y cyd i ddarparwyr a theuluoedd er mwyn sicrhau y gall pawb sy'n gymwys i gael cymorth gan y Grant Cymorth Ychwanegol ac y mae angen y cymorth hwnnw arnynt ei gael. Bydd swyddogion yn ystyried yr argymhelliad a wnaed yn yr adolygiad annibynnol o'r Grant Cymorth Ychwanegol ac yn datblygu ymgyrchoedd penodol i gyd-fynd â chanfyddiadau'r gwaith ymchwil ac i wella'r gofynion monitro ac adrodd.

Mae darparwyr gofal plant sydd wedi'u comisiynu gan Dechrau'n Deg yn cael cymorth uniongyrchol gan eu timau Cynghori Gofal Plant Dechrau'n Deg lleol er mwyn diwallu anghenion plant unigol. Fodd bynnag, nid oes ffrwd ariannu benodedig i gefnogi plant tair oed nad ydynt yn gymwys ar gyfer y Cynnig Gofal Plant na'r rhai hynny o adeg eu geni hyd at dair oed nad ydynt yn gymwys ar gyfer Dechrau'n Deg ond sy'n mynychu lleoliadau gofal plant yn y sector nas cynhelir. Mae awdurdodau lleol wedi mabwysiadu gwahanol ddulliau gweithredu er mwyn diwallu anghenion a gallant fanteisio ar y Grant Plant a Chymunedau i'w helpu i wneud hynny.

Bydd swyddogion, gan weithio'n agos gyda'n partneriaid cyflawni, yn parhau i ystyried y rhwystrau posibl sy'n codi wrth geisio cael gafael ar gyllid a sut i ymdrin â'r rhwystrau hyn.

Byddwn hefyd yn parhau i ystyried dichonoldeb symleiddio ffrydiau ariannu presennol o fewn yr adnoddau presennol.

Goblygiadau Ariannol – Caiff gwaith sy'n mynd rhagddo ar hyn o bryd i fapio ffrydiau ariannu ac i adolygu'r argymhellion a wnaed fel rhan o'r adolygiad annibynnol o Grant Cymorth Ychwanegol Cynnig Gofal Plant Cymru ei gynnwys o fewn cyllidebau presennol.

Argymhelliad 6

Rhaid i Lywodraeth Cymru sicrhau bod y cymorth ariannol ar gyfer gofal plant yn seiliedig ar anghenion y plentyn a'r lleoliad ac nid ar gymhwysra'r rhieni. Yn unol ag Argymhelliad 16, dylai Llywodraeth Cymru ystyried clustnodi cyllid er mwyn sicrhau bod cyllid sydd wedi'i anelu at gefnogi darpariaeth gynhwysol yn cael ei ddefnyddio at y diben penodol hwn.

Ymateb: Gwrthod

Er mai ein huchelgais tymor hwy yw sicrhau bod cymorth ariannol ar gyfer gofal plant yn seiliedig ar anghenion y plentyn a'r lleoliad, yn hytrach na chymhwysra'r rhieni, rydym eisoes wedi amlinellu ein rhaglen gymorth bresennol o fewn cyfyngiadau'r gyllideb bresennol.

Mae gwasanaethau Allgymorth Dechrau'n Deg yn cynnig dull integredig o ddarparu gwasanaethau cymorth i deuluoedd gan ddefnyddio'r strwythurau a'r systemau a ddarperir gan y rhaglen. Mae'r gwasanaethau Allgymorth yn cynnig yr hyblygrwydd i ddarparu rhai o'r elfennau craidd neu bob un o'r elfennau craidd sy'n gysylltiedig â rhaglen Dechrau'n Deg (gan gynnwys gofal plant i blant dwy oed) i blant a'u teuluoedd y nodwyd eu bod mewn angen ond sy'n byw y tu allan i ardal Dechrau'n Deg. Gall pob awdurdod lleol ddyrannu hyd at 25% o nifer y plant y maent yn cael cyllid ar eu cyfer.

Mae gan y rhan fwyaf o awdurdodau lleol Baneli Blynnyddoedd Cynnar sy'n derbyn atgyfeiriadau gan Ymwelwyr Iechyd neu gan Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol ar gyfer y Blynnyddoedd Cynnar ar gyfer plant y nodwyd bod ganddynt anghenion sy'n dod i'r amlwg a'r plant hynny ag ADY sy'n byw y tu allan i ardaloedd Dechrau'n Deg. Gall plant dwy i dair oed ag ADY y mae angen gofal plant arnynt er mwyn diwallu eu hanghenion datblygiadol gael cymorth drwy Dechrau'n Deg (yn amodol ar adnoddau).

Mae'r Grant Plant a Chymunedau yn galluogi awdurdodau lleol i ddarparu gwasanaethau mewn ffordd hyblyg er mwyn hybu trefniadau cynllunio a chomisiynu gwasanaethau ar y cyd i liniaru a dileu'r anfantais i blant, pobl ifanc ac oedolion agored i niwed.

Mae Cynnig Gofal Plant Cymru yn cyflawni ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ddarparu 30 awr o addysg gynnar a gofal plant wedi'u hariannu gan y Llywodraeth i blant 3 a 4 oed rhieni cymwys am hyd at 48 wythnos y flwyddyn.

Mae'r Cynnig wedi'i gynllunio mewn ffordd sy'n ystyried y rhwystrau y gall rhieni cymwys eu hwynebu wrth fanteisio ar yr elfen gofal plant, yn enwedig y rheini sydd â phlant ag anghenion cymorth ychwanegol, gan gynnwys anableddau dysgu, corfforol a synhwyraidd. Er mwyn sicrhau bod elfen gofal plant y Cynnig yn cynnwys plant cymwys y mae angen cymorth ychwanegol arnynt, mae help ar gael drwy Grant Cymorth Ychwanegol Cynnig Gofal Plant Cymru. Gall awdurdodau lleol ddefnyddio'r cyllid hwn i helpu i sicrhau bod plant cymwys ag anghenion ychwanegol yn gallu manteisio ar elfen gofal plant y Cynnig yn yr un ffordd â phlant cymwys eraill.

Yn 2023/24, dyrannwyd £2m ar draws awdurdodau lleol er mwyn ymateb i'r anghenion hyn. Fodd bynnag, mae'r grant hwn yn seiliedig ar alw ac rydym yn ymrwymedig i roi cymorth i rieni a lleoliadau gofal plant lle bo angen. 2023/24 oedd y flwyddyn gyntaf lle roedd y galw yn uwch na'r lefel a ragwelwyd. Ar gyfer 2024/25, dyrannwyd £500,000 ychwanegol er mwyn ymdrin â'r pwysau parhaus a ragwelir.

Cynhaliwyd adolygiad annibynnol o'r Grant Cymorth Ychwanegol a chyhoeddwyd canfyddiadau ac argymhellion yr adroddiad ym mis Mai 2024. Dosbarthodd tîm yr adolygiad arolwg i bob un o'r 2,500+ o ddarparwyr gofal plant sydd wedi'u cofrestru i ddarparu'r Cynnig er mwyn meithrin gwell dealltwriaeth o bryderon darparwyr mewn perthynas â chael gafael ar gymorth a cyllid ar gyfer y plant hynny ag anghenion cymorth ychwanegol sy'n defnyddio eu gwasanaethau. Gofynnwyd hefyd am farn rhieni sy'n defnyddio'r Cynnig, gan gynnwys y rhai hynny sydd wedi cael cymorth drwy'r Grant Cymorth Ychwanegol, er mwyn deall yn well sut y gellid hyrwyddo, defnyddio a chydgysylltu'r cymorth hwn. Mae swyddogion wrthi'n adolygu argymhellion yr adroddiad a byddant yn rhoi cyngor ar y camau nesaf i Weinidogion Cymru ei ystyried.

Goblygiadau Ariannol – Dim. Bydd angen i unrhyw benderfyniadau sydd naill ai'n deillio o'r adolygiad annibynnol neu y mae angen eu gwneud o safbwynt ehangach gael eu hystyried gan Weinidogion Cymru a'u neilltuo drwy'r broses gyllidebu arferol. Byddai angen cyngor pellach yn hyn o beth.

Argymhelliad 7

Dylai Llywodraeth Cymru gadarnhau cwrdd yr adolygiad o'r Ddeddf a'r Cod ADY, ac amlinellu'r amserlen ar gyfer cwblhau'r adolygiad hwn, a ph'un a fydd canfyddiadau'r adolygiad yn cael eu cyhoeddi ai peidio.

Ymateb: Derbyn

Mae Ysgrifennydd y Cabinet wedi datgan ymrwymiad Llywodraeth Cymru i adolygu'r fframwaith deddfwriaethol ar gyfer ADY i sicrhau ei fod yn glir ac yn cael ei ddeall, a'i fod yn cyflawni ei fwriad ar gyfer pob plentyn a pherson ifanc yng Nghymru.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i edrych ar y fframwaith deddfwriaethol i ystyried eglurder a hygyrchedd y Ddeddf a'r canllawiau statudol i nodi'r camau nesaf ar gyfer sicrhau bod y Ddeddf yn cael ei gweithredu'n fwy cyson ledled Cymru.

Caiff cwrdd yr adolygiad ei gwblhau erbyn mis Tachwedd 2024 a'r disgwyl yw y caiff diweddariad ar gynnydd a chanfyddiadau'r adolygiad ei gyflwyno i'r Senedd erbyn haf 2025.

Goblygiadau Ariannol – Caiff yr adolygiad ei reoli a'i gyllido gan ddefnyddio adnoddau presennol.

Argymhelliad 8

Dylai Llywodraeth Cymru ymchwilio i ddichonoldeb datblygu pecyn o hyfforddiant, canllawiau ac adnoddau ar y Ddeddf a'r Cod ADY ar gyfer lleoliadau gofal plant. Fel rhan o'r gwaith dichonoldeb, dylai Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth benodol i sut y byddai darparwyr gofal plant yn gallu cael mynediad at hyfforddiant o'r fath a'i ariannu.

Ymateb: Derbyn

Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried dichonoldeb datblygu pecyn o hyfforddiant, canllawiau ac adnoddau ar y Ddeddf a'r Cod ADY ar gyfer lleoliadau gofal plant. Byddwn yn gweithio'n agos gyda Swyddogion Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar mewn awdurdodau lleol a Cwlwm i ystyried y trefniadau presennol ac unrhyw ganllawiau, hyfforddiant neu adnoddau ychwanegol y gall fod eu hangen. Nodir y trefniadau presennol isod:

- Mae dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i benodi swyddog arweiniol ADY ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar a ddylai wneud trefniadau, os yw'n briodol, i roi hyfforddiant i unigolion yn ei ardal leol ar y blynyddoedd cynnar ac ADY.
- Mae Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid i Cwlwm a Chwarae Cymru er mwyn iddynt gefnogi eu haelodau yn y gweithlu gofal plant a gwaith chwarae. Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda phartneriaeth Cwlwm i helpu'r sector gofal plant i ddeall ei rolau a'i gyfrifoldebau mewn perthynas â'r Cod ADY.
- Mae partneriaid Cwlwm yn darparu hyfforddiant, gwybodaeth, cyngor a chanllawiau i leoliadau i gefnogi newidiadau ADY a'u rhoi ar waith. Er enghraifft, mae blog ar gael ar [wefan Cwlwm](#) sy'n darparu gwybodaeth a chanllawiau ar y cod a'r Ddeddf ADY. Mae'r Mudiad Meithrin wedi datblygu fideo ar y system ADY a fydd yn galluogi ei aelodau i ddeall eu rhwymedigaethau o dan y Cod ADY. Mae Cymdeithas Genedlaethol Meithrinfeydd Dydd (NDNA) Cymru wedi trefnu gweminar am ddim, sef 'Anghenion Dysgu Ychwanegol yng Nghymru' i'w chyflwyno yn ystod haf 2024, a fydd yn ystyried y Ddeddf a'r cod ADY, beth maent yn ei olygu i leoliadau a sut i roi arferion effeithiol ar waith.
- Mae Swyddogion Arweiniol ADY ar gyfer y Blynyddoedd Cynnar yn gyfrifol am wneud trefniadau i roi canllawiau i ddarparwyr gofal plant, gan gynnwys y rhai hynny sy'n darparu addysg feithrin a ariennir mewn lleoliadau meithrin nas cynhelir, ar ddiwallu anghenion plant sy'n mynychu eu lleoliadau.
- Mae awdurdodau lleol yn cael cyllid drwy'r Grant Plant a Chymunedau i gefnogi amrywiaeth o hyfforddiant ar gyfer lleoliadau gofal plant, o hyfforddiant gorfodol i hyfforddiant ar arferion effeithiol, i'w bennu gan awdurdodau lleol ac ar sail anghenion lleol. Gall hyn gynnwys hyfforddiant neu gysiau ADY.

- Mae cymwysterau gofal plant a Fframwaith Sefydlu Cymru Gyfan yn cynnwys ffocws ar ddeall anghenion plant anabl neu anghenion ychwanegol eraill a sicrhau cymorth drwy gyngor neu addasiadau ychwanegol. Mae cymwysterau gofal plant yn asesu'r elfennau hyn yn ogystal â dealltwriaeth o'r fframweithiau cyfreithiol sy'n gymwys wrth ddarparu gwasanaethau i blant ag anghenion ychwanegol.
- Mae'r cymhwyster Lefel 4 Ymarfer Proffesiynol mewn Gofal, Chwarae, Dysgu, a Datblygiad Plant yn anelu at feithrin yr wybodaeth, y ddealltwriaeth, yr ymddygiad a'r sgiliau sy'n sail i Ymarfer Proffesiynol yn y sector gofal, chwarae, dysgu a datblygiad plant. Er mwyn ennill y cymhwyster, rhaid i ddysgwyr ymgymryd ag un o dri llwybr, sy'n cynnwys 'Adnabod a chefnogi plant ag Anghenion Dysgu Ychwanegol'.
- Yn ogystal ag unrhyw ofynion hyfforddi a amlinellir yn y Safonau Gofynnol Cenedlaethol, rhaid i bob aelod o staff gofal plant mewn lleoliadau Dechrau'n Deg ymgymryd ag o leiaf bum diwrnod o Ddatblygiad Proffesiynol Parhaus (DPP) neu ddysgu proffesiynol bob blwyddyn, fel y dynodir gan eu Tîmau Cyngori Gofal Plant a, chyhyd ag y bo'n bosibl, roi'r strategaethau a argymhellir gan y Tîm Cyngori Gofal Plant ar waith.

Goblygiadau Ariannol – darperir yr hyfforddiant, y canllawiau a'r adnoddau presennol i gefnogi lleoliadau gofal plant o gyllidebau presennol, ond os cytunir ar waith pellach o ganlyniad i'r astudiaeth ddichonoldeb, byddai goblygiadau ariannol yn deillio o hynny. Byddai'r goblygiadau hynny yn cael eu hystyried ar y pryd a cheir cyngor pellach wedi hynny.

Argymhelliad 9

Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau i'r holl ddarparwyr gofal plant ynghylch yr hyn y disgwylir iddynt ei wneud i gefnogi awdurdodau lleol i gyflawni eu dyletswyddau o dan y Ddeddf a'r Cod ADY. Dylai'r canllawiau hyn roi enghreifftiau pendant o'r hyn y disgwylir i ddarparwyr ei wneud. Dylid diweddarau'r canllawiau hyn yn rheolaidd i sicrhau eu bod yn parhau'n gyfredol, yn berthnasol ac yn ddefnyddiol.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn mewn egwyddor yr argymhelliad i gyhoeddi canllawiau i'r holl ddarparwyr gofal plant ynghylch yr hyn y disgwylir iddynt ei wneud i gefnogi awdurdodau lleol i gyflawni eu dyletswyddau o dan y Ddeddf a'r Cod ADY. Byddwn yn ailystyried yr argymhelliad unwaith y caiff yr astudiaeth ddichonoldeb sy'n rhan o argymhelliad 8 ei chwblhau.

Mae dyletswydd statudol ar awdurdodau lleol i ddynodi swyddog arweiniol ADY ar gyfer y Blynnyddoedd Cynnar a fydd yn gyfrifol am gydlynw'r swyddogaethau o dan y Ddeddf a'r Cod ADY yn eu hardal ar gyfer plant o dan oedran ysgol gorfodol nad ydynt yn mynychu ysgolion a gynhelir. Dylai'r rôl hon annog cydweithrediad â darparwyr gofal plant a gwneud trefniadau ar gyfer rhoi arweiniad a gwybodaeth i ddarparwyr mewn perthynas â diwallu anghenion plant ag ADY yn eu lleoliadau.

Goblygiadau Ariannol – Caiff unrhyw waith yn y maes hwn ei reoli gan ddefnyddio adnoddau presennol.

Argymhelliad 10

Dylai Llywodraeth Cymru ystyried adolygu strategaethau a chynlluniau hygyrchedd ledled Cymru, gyda'r bwriad o roi cyfarwyddiadau i unrhyw awdurdod lleol neu ysgol sy'n methu â chyflawni eu dyletswyddau o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010.

Ymateb: Gwrthod

Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i greu Cymru a fydd yn darparu mynediad teg at wasanaethau i bawb ac yn cyflawni canlyniadau tecach i'n pobl a'n cymunedau amrywiol ledled Cymru. Mae ein [Hamcanion Cydraddoldeb Cenedlaethol](#) a'n cynlluniau cydraddoldeb, fel Cynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol a'r Cynllun Gweithredu LHDTc+ yn darparu fframwaith cadarn, gan helpu i leihau cymhlethdod a sicrhau ymhellach bod cydraddoldeb yn rhan annatod o'n hystyriaethau wrth lunio polisiau.

Awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am baratoi strategaethau hygyrchedd, ac mae'n ofynnol wedyn i ysgolion sicrhau bod cynlluniau hygyrchedd cyfredol ar waith. Mae Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru (CCAC) wedi datgan ei bod wedi cyhoeddi polisiau enghreifftiol i ysgolion a chyrrff llywodraethu ac y bydd yn cynnal hyfforddiant pellach i ysgolion ar eu cyfrifoldebau o dan Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus. Byddwn yn gweithio gyda CCAC i sicrhau y caiff pob ysgol ei hatgoffa o'i chyfrifoldebau yn hyn o beth, ac o'r angen i adolygu a diweddarau ei chynlluniau drwy ymgynghori â phlant a theuluoedd.

Byddwn yn adolygu ein canllawiau, 'Cynllunio ar gyfer cynyddu mynediad i ysgolion i ddisgyblion ag anableddau', â'r bwriad o ystyried a ellir eu hatgyfnerthu ymhellach ac a oes cyfleoedd i'w cysoni ymhellach â gofynion Safonau Adeiladu Cymru.

Goblygiadau Ariannol – Dim goblygiadau ariannol oherwydd caiff yr argymhelliad hwn ei gynnwys o fewn 'busnes fel arfer' a'i gyllido gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 11

Gan weithio gyda'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu canllawiau ymarferol i ysgolion er mwyn eu helpu i ddeall y model cymdeithasol o anabledd a sut i fabwysiadu'r dull hwn ar draws pob agwedd ar fywyd yr ysgol. Dylai'r canllawiau hyn fod mor ymarferol â phosibl, a dylid eu datblygu ar y cyd â phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd, yn ogystal â sefydliadau anabledd. Dylid diweddarau'r canllawiau'n rheolaidd er mwyn ystyried datblygiadau. Dylai Estyn ymgymryd â gwaith monitro a gwerthuso rheolaidd i weld sut y mae ysgolion yn rhoi'r canllawiau hyn ar waith, a'r effeithiau a gânt ar brofiadau plant a phobl ifanc.

Ymateb: Derbyn

Mae deall y model cymdeithasol o anabledd yn hanfodol er mwyn helpu i ddarparu gwasanaethau addysg cynhwysol. Cynhaliwyd cyfarfod cychwynnol â'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol i drafod y syniad o ganllawiau ar y cyd a chaiff trafodaethau pellach ar gwmpas ac amserlenni eu cynnal yn ystod yr hydref.

Dylid nodi ein bod yn derbyn yr agweddau ar yr argymhelliad sydd wedi'u cyfeirio at Lywodraeth Cymru. Ni allwn wneud sylwadau ar yr agweddau sydd wedi'u hanelu at Estyn na derbyn y rhan hon o'r argymhelliad ar ei ran oherwydd ei fod yn gorff annibynnol. Fodd bynnag, byddwn yn trafod sut y bydd Estyn yn ystyried y materion hyn a phryd fyddai'n amser priodol i nodi hyn i'w ystyried ar gyfer un o'i adolygiadau thematig.

Goblygiadau Ariannol – Ni ddylai fod fawr ddim goblygiadau, os o gwbl, mewn perthynas â datblygu'r canllawiau a'u cynnal wedi hynny. Mae'n bosibl y bydd rhai costau lefel isel yn gysylltiedig ag ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol, gan gynnwys plant a phobl ifanc, ysgolion a rhieni, ond gellir eu talu gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 12

Dylai Llywodraeth Cymru gynnal adolygiad cynhwysfawr o'r ffordd orau y gall staff nad ydynt yn staff addysgu mewn ysgolion ac awdurdodau lleol gefnogi darpariaeth gynhwysol ledled Cymru. Dylai hyn gynnwys nodi enghreifftiau o arferion gorau o bob rhan o Gymru. Dylai gwaith o'r fath hefyd ystyried y goblygiadau cyllido sy'n gysylltiedig ag arferion gorau, a'r ffordd orau o gefnogi awdurdodau lleol ac ysgolion i gyflawni hyn.

Ymateb: Derbyn

Rydym yn cydnabod bod staff nad ydynt yn staff addysgu mewn ysgolion ac awdurdodau lleol yn darparu amrywiaeth o gymorth er mwyn cynyddu'r ddarpariaeth gynhwysol yng Nghymru. Er mai cyfrifoldeb awdurdodau lleol a / neu ysgolion yw'r trefniadau ar gyfer cyflogi cynorthwywyr addysgu ac aelodau eraill o staff nad ydynt yn addysgu, rydym yn bwriadu gweithio gyda nhw i ddeall arfer gorau mewn perthynas â chefnogi darpariaeth gynhwysol. Mae'r Fforwm Partneriaeth Gymdeithasol ar gyfer Ysgolion (SSPF) yn ystyried y maes hwn.

Goblygiadau Ariannol – Dim.

Argymhelliad 13

Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu ymchwil i'r defnydd o amserlenni â llai o oriau, sy'n cynnwys hyd yr amser y mae plant a phobl ifanc yn eu dilyn, y rhesymau dros eu defnyddio, a'r camau a gymerir i ddychwelyd plant a phobl ifanc i amserlen lawn. Dylai'r ymchwil hwn hefyd adolygu'r mecanweithiau a ddefnyddir pan na fydd y canllawiau'n cael eu dilyn, er mwyn sicrhau mai dim ond pan fo hynny'n briodol y defnyddir amserlenni â llai o oriau, a bod dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn yn cael ei fabwysiadu wrth wneud penderfyniadau ar sut i'w defnyddio.

Ymateb: Derbyn

Ym mis Hydref 2023, gwnaethom gyhoeddi [canllawiau](#) ar ddefnyddio amserlenni rhan-amser. Er ei bod hi'n rhy gynnar i werthuso effaith y canllawiau hyn, rydym yn cydnabod nad ydym ar hyn o bryd yn casglu data am nifer y dysgwyr sy'n dilyn amserlen ran-amser.

Er mwyn ymdrin â hyn, rydym yn ystyried sut y gallwn gasglu data am nifer y dysgwyr sy'n dilyn amserlen ran-amser, drwy CYBLD a'r Cyfrifiad Addysg Heblaw yn yr Ysgol. Mae cyflwyno newidiadau o'r fath yn broses hir ac, fel y cyfryw, i ddechrau byddwn yn cynnal dadansoddiad o ddata presenoldeb er mwyn amcangyfrif nifer y dysgwyr sy'n dilyn amserlen ran-amser.

Yn y tymor hwy, byddwn yn ystyried cyfleoedd i werthuso effaith ac effeithiolrwydd y canllawiau ar amserlenni rhan-amser o ran a yw'r trefniadau hyn yn cael eu defnyddio'n briodol.

Goblygiadau Ariannol – Ni ddylai fod fawr ddim goblygiadau, os o gwbl, mewn perthynas â'r gwaith i adolygu'r data presennol ac ystyried sut y gellir casglu data ychwanegol. Gellir talu unrhyw gostau o'r fath gan ddefnyddio cyllidebau presennol. Caiff cyngor ar gostau casglu data ychwanegol, ar gyfer Llywodraeth Cymru a rhanddeiliaid, ei roi i Ysgrifennydd y Cabinet unwaith y bydd y gwaith hwnnw wedi'i gwblhau. Os bydd angen gwaith ymchwil ychwanegol, byddai angen pennu costau'r gwaith hwnnw ar y pryd, a rhoi cyngor i Ysgrifennydd y Cabinet. Byddai angen ystyried costau ychwanegol yng nghyd-destun y Prif Grŵp Gwariant Addysg a chyllideb ehangach Llywodraeth Cymru.

Argymhelliad 14

Wrth ymateb i ganfyddiadau'r adolygiad o gyllid ysgolion, dylai Llywodraeth Cymru amlinellu'n gyhoeddus sut y bydd yn bwrw ymlaen ag unrhyw argymhellion neu gamau gweithredu sy'n deillio ohono, a nodi amserlen glir ar gyfer cyflawni'r camau hyn. Yn benodol, dylai amlinellu sut y bydd gwell cysondeb yn helpu i sicrhau bod plant a phobl ifanc yn cael y cymorth sydd ei angen arnynt mewn ysgolion.

Ymateb: Derbyn

Tynnodd yr Adolygiad annibynnol o Wariant Ysgolion yng Nghymru sylw at gymhlethdod y system ariannu. Rydym eisoes wedi cyhoeddi diweddariad ar gynnydd i'r Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg.

Rydym wrthi ar hyn o bryd yn cynnal adolygiad o fformiwlâu ariannu ysgolion awdurdodau lleol. Drwy'r dadansoddiad hwn, rydym yn bwriadu meithrin dealltwriaeth well o'r cymhlethdodau a'r prosesau gwneud penderfyniadau sy'n gysylltiedig â'r fformiwlâu hyn ledled Cymru. Bydd yr adolygiad hwn yn ein helpu i ystyried sut y gellir gwella'r system.

Yn ystod yr hydref, byddwn yn rhoi diweddariad pellach i'r Pwyllgor yn nodi unrhyw gynnydd pellach a wnaed gan Lywodraeth Cymru wrth fwrw ymlaen ag argymhellion yr adolygiad. Byddwn hefyd yn nodi llinell amser ar gyfer gwaith sydd wedi'i gynllunio ar gyfer y dyfodol yn y maes hwn.

Goblygiadau Ariannol – Ni ddylai fod fawr ddim goblygiadau, os o gwbl, mewn perthynas â darparu diweddariad ar gynnydd wrth fwrw ymlaen ag argymhellion yr adolygiad a chaiff y gwaith ei ariannu gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 15

Dylai Llywodraeth Cymru nodi'r cyflyrau mwyaf cyffredin, megis dyslecsia, a fyddai'n elwa o ddatblygu darpariaeth gyffredinol a chymorth a'u darparu i bob ysgol. Dylid gwneud hyn drwy ymgynghori â phlant, pobl ifanc a'u teuluoedd, yn ogystal â gweithwyr addysg proffesiynol, awdurdodau lleol, a gweithwyr ieuchyd proffesiynol. Ar ôl i'r gwaith hwn gael ei wneud, dylai Llywodraeth Cymru ddarparu amserlen glir ar gyfer cyflwyno'r ddarpariaeth gyffredinol hon. Dylai'r ddarpariaeth hon fod ar gael am ddim i bob ysgol.

Ymateb: Gwrthod

Gwrthodir yr argymhelliad hwn gan fod gwaith eisoes yn mynd rhagddo i gyflwyno'r Cwricwlwm i Gymru a ddatblygwyd i fod yn hygyrch ac yn gynhwysol i bawb, gan alluogi pob ysgol a lleoliad i ddatblygu cwricwlwm sy'n adlewyrchu eu cyd-destun a'u dysgwyr.

Yn benodol, mae adran '[Galluogi dysgu](#)' canllawiau'r [Cwricwlwm i Gymru](#) wedi'i datblygu i helpu ymarferwyr i gynllunio, dylunio a gweithredu cwricwlwm sy'n briodol o safbwynt datblygiadol ac addysgegol i bob dysgwr rhwng 3 ac 16 oed. Mae'n darparu'r sail gadarn sydd ei hangen ar bob dysgwr i'w helpu i ddatblygu, ar ei gyflymder ei hun, gan anelu at wireddu pedwar diben y cwricwlwm. Mae'r canllawiau yn canolbwyntio ar yr egwyddorion allweddol sy'n hanfodol er mwyn sicrhau dysgu cyfannol ac ystyrlon i bob dysgwr. Mae hyn yn cynnwys datblygiad plant, sy'n hanfodol i addysgu a dysgu, a chaiff ei fynegi ar ffurf pum llwybr datblygiadol: perthyn, cyfathrebu, archwilio, datblygiad corfforol a lles. Rydym yn cydnabod y gall gweithredu mewn ffordd sy'n canolbwyntio ar y dysgwr a chydweithio â theuluoedd a phartneriaid gefnogi datblygiad cyfannol. Byddwn yn parhau i roi'r canllawiau hyn ar waith mewn ysgolion a lleoliadau gan weithio gydag uwch-arweinwyr ac ymarferwyr i godi ymwybyddiaeth.

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i weithio gyda sefydliadau'r trydydd sector, rhieni ac ymarferwyr i ddatblygu adnoddau defnyddiol i gefnogi dysgwyr ac ymarferwyr. Er enghraifft, eleni cafodd set o fodiwlau dysgu ei datblygu a'i chyhoeddi ar y cyd â Chynghrair Anghenion Ychwanegol y Trydydd Sector (TSANA). Mae'r modiwlau hyn yn anelu at helpu ymarferwyr i wella eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o amrywiaeth o anawsterau dysgu, fel dyslecsia, ac anableddau. Maent hefyd yn cynnig strategaethau ar gyfer cefnogi dysgwyr ag anghenion penodol. Mae'r modiwlau ar gael ar [dudalen Hwb](#) Llywodraeth Cymru.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 16

Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau sy'n nodi'n glir gyfrifoldebau a dyletswyddau awdurdodau lleol ac ysgolion i sicrhau eu bod yn darparu'r cymorth angenrheidiol fel bod pob plentyn a pherson ifanc yn gallu manteisio ar ei hawl i addysg. Dylai hefyd ystyried a fyddai clustnodi cyllid yn ffordd effeithiol a phriodol o sicrhau bod arian y bwriedir iddo gael ei ddefnyddio i gefnogi'r grwpiau hyn o blant a phobl ifanc yn cael ei wario yn y ffordd honno.

Ymateb: Derbyn

Nododd y ddeddfwriaeth ADY a'r Cod ADY y cyfrifoldeb a'r dyletswyddau sydd ar awdurdodau lleol ac ysgolion i sicrhau eu bod yn darparu cymorth angenrheidiol i blant a phobl ifanc ag ADY. Fel rhan o'r adolygiad o'r ddeddfwriaeth hon, caiff y camau nesaf a chamau gweithredu eu nodi er mwyn sicrhau bod y ddeddfwriaeth a'r Cod yn glir ac yn ddealladwy.

Mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau drwy'r canllaw i'r gyfraith i lywodraethwyr ysgolion sy'n nodi cyfrifoldeb ysgolion mewn perthynas â deddfwriaeth cydraddoldeb. Mae hyn yn cynnwys y ddyletswydd addasiadau rhesymol, sicrhau y caiff rhwystrau i addysg i ddysgwyr ag anableddau eu rhagweld ac y caiff camau eu cymryd i ddileu'r rhwystrau hyn cyn belled ag y bo'n rhesymol bosibl.

Wrth fwrw ati â'r gwaith ar argymhellion 11 a 31, byddwn yn ystyried a ddylid cynnwys gwybodaeth ychwanegol yn y canllaw i lywodraethwyr ysgolion ai peidio.

Mae dyletswydd ar awdurdodau lleol i sicrhau bod darpariaeth addysg addas ar gael yn eu hardal. Wrth ystyried clustnodi arian, mae'n bwysig nodi bod Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid i awdurdodau lleol i'w helpu i gyllido darpariaeth cyn 16 oed mewn ysgolion yng Nghymru drwy'r setliad refeniw llywodraeth leol yn bennaf. Nid yw'r setliad wedi'i glustnodi; mae'r cyllid a ddyrennir i bob awdurdod ar gael i'r awdurdod hwnnw i'w wario fel y gwêl yn dda ar yr amrywiaeth o wasanaethau y mae'n gyfrifol amdanynt, gan gynnwys ysgolion. Mae hyn yn cyd-fynd â pholisi Llywodraeth Cymru mai awdurdodau lleol sydd yn y sefyllfa orau i asesu anghenion ac amgylchiadau lleol a chyllido ysgolion yn unol â hynny.

Er y caiff cyllid ar gyfer ysgolion yng Nghymru ei ddarparu'n bennaf drwy'r setliad llywodraeth leol, mae cyllideb addysg Llywodraeth Cymru hefyd yn cefnogi gwariant o fewn ysgolion a gwariant ar ysgolion, athrawon a rhaglenni addysg ehangach.

Goblygiadau Ariannol – Ni ddylai fod fawr ddim goblygiadau, os o gwbl, mewn perthynas â'r gwaith i adolygu'r canllawiau presennol, na'r gwaith i ystyried rheolaethau ariannol, a chaiff y gwaith ei ariannu gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 17

Dylai Llywodraeth Cymru adolygu'r meini prawf ar gyfer AGA i gryfhau'r gofynion ynghylch anabledd ac anghenion dysgu ychwanegol. Dylai hyn sicrhau bod gan bob athro, ar ddiwedd ei AGA, lefel sylfaenol o sgiliau a dealltwriaeth o faterion yn ymwneud ag anabledd ac ADY a bod ganddo'r hyder i gefnogi'r holl blant a phobl ifanc y mae'n eu haddysgu. Dylid hefyd sicrhau bod AGA yn cynnwys y wybodaeth glinigol ddiweddaraf fel bod gan athrawon sydd newydd gymhwyso y wybodaeth ddiweddaraf i fod yn sail i'w hymarfer.

Ymateb: Derbyn

Rydym wedi diweddarau'r [Meini Prawf ar gyfer Achredu rhaglenni AGA yng Nghymru](#) ar gyfer cyrsiau a fydd yn gweithredu o fis Medi 2024. Mae'r meini prawf diwygiedig hyn wedi atgyfnerthu'r gofynion i raglenni AGA sicrhau bod pob athro dan hyfforddiant yn meddu ar ddealltwriaeth o anghenion dysgwyr ag Anghenion Dysgu Ychwanegol. Mae adrannau 5.7, 5.8 a 5.9 yn ymwneud yn benodol â'r gofynion i athrawon dan hyfforddiant allu nodi anghenion dysgwyr ag ADY a'u diwallu.

Yn ogystal â'r adrannau penodol hyn, mae gofynion ym mhob rhan o'r Meini Prawf sy'n nodi'r ddealltwriaeth y mae'n rhaid i bob athro dan hyfforddiant feddu arni mewn perthynas â chydarddoldeb, cynwysoldeb, diogelu a lles pob dysgwr.

Mae'n ofynnol i bob rhaglen AGA sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn ymwybodol o waith ymchwil a'u bod yn parhau i ddatblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau yn seiliedig ar y gwaith ymchwil diweddaraf.

Yn benodol, rydym wedi ychwanegu Atodiad 4: Darpariaeth AGA arbenigol yn y cyfnod cynradd ar gyfer ADY at y Meini Prawf, sy'n galluogi Partneriaethau AGA i gyflwyno rhaglen TAR Cynradd beilot â Statws Athro Cymwysedig (SAC) sy'n cynnwys arbenigedd ADY i gael ei hachredu. O dan yr Atodiad hwn, mae Partneriaeth AGA Caban ym Mhrifysgol Bangor wedi llwyddo i gael achrediad yn ddiweddar ar gyfer rhaglen TAR Cynradd â SAC ag arbenigedd mewn Niwroamrywiaeth. Rydym yn gweithio gyda'r bartneriaeth i fonitro a gwerthuso'r rhaglen. Bydd hyn yn cynnwys cyfraddau cofrestru, cyrchfannau'r unigolion hynny sy'n ymgymryd â'r rhaglen ac asesiad i benderfynu a yw'r rhaglen yn cyrraedd y safonau ansawdd a'r safonau proffesiynol sy'n ofynnol ar gyfer dyfarnu SAC.

Rydym yn gweithio gyda phartneriaid i drefnu gweithdy gyda phob rhanddeiliad er mwyn nodi'r rhwystrau i ymgysylltu rhwng AGA ac ysgolion arbennig ac i ddeall y rhwystrau hynny'n well. Bydd hyn yn darparu mwy o dystiolaeth empirig ar gyfer unrhyw newidiadau y gellir eu gwneud er mwyn diwallu anghenion y sector.

Goblygiadau Ariannol – Dim oherwydd caiff ei reoli gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 18

Dylai Llywodraeth Cymru roi diweddariad ar ei gwaith ar ddarpariaeth AGA ar gyfer y sector ysgolion arbennig.

Ymateb: Derbyn

Mae'r sector Ysgolion Arbennig eisoes yn gallu ymuno â Phartneriaethau AGA a darparu cyfnodau o ymarfer clinigol ar raglenni. Gall lleoliadau profiad mewn ysgol gael eu trefnu mewn ysgol arbennig neu uned ADY. Yn yr achosion hyn, dylai Partneriaethau sicrhau nad oes mwy na 30% o'r profiad mewn ysgol yn digwydd y tu allan i amgylchedd dysgu prif ffrwd er mwyn sicrhau bod athrawon dan hyfforddiant yn barod i addysgu mewn amgylcheddau prif ffrwd ac ADY. Rydym yn parhau i ymgysylltu â Phartneriaethau AGA ac Ysgolion Arbennig er mwyn nodi sut y gallwn ymgysylltu mwy â'r sector gan sicrhau ar yr un pryd bod gofynion craidd y ddarpariaeth AGA yn parhau i gael eu bodloni. Caiff hyn ei lywio gan y gwerthusiad o'r rhaglen TAR Cynradd ag ADY sy'n cael ei threialu gan Bartneriaeth AGA Caban.

Goblygiadau Ariannol – Dim oherwydd caiff ei reoli gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 19

Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu modiwl hyfforddiant gorfodol ar ymwybyddiaeth o anabledd i holl staff ysgolion. Dylai hyn gynnwys y model cymdeithasol o anabledd, a sicrhau bod gan bob aelod o staff yr ysgol lefel sylfaenol o ymwybyddiaeth, yn ogystal â'u cyfeirio at adnoddau eraill os ydynt am ddatblygu eu sgiliau a'u harbenigedd. Dylai hefyd gyd-fynd â'r ymchwil a'r wybodaeth glinigol ddiweddaraf, a chael ei ddiweddarau i adlewyrchu unrhyw newidiadau neu ddatblygiadau dilynol.

Ymateb: Gwrthod

Nid yw Llywodraeth Cymru yn pennu gofynion dysgu proffesiynol gorfodol mewn perthynas â meysydd penodol o ymarfer proffesiynol. Mae'r unig eithriadau yn ymwneud â chymwysterau proffesiynol, er enghraifft llwybrau at addysgu a hyfforddiant penodol sy'n ofynnol gan gyflogwyr e.e. GDPR. Mae tystiolaeth ymchwil yn dangos mai penderfyniadau gwirfoddol i ymgymryd â chyfleoedd dysgu proffesiynol a dysgu ar sail ymholi yw'r ffordd fwyaf effeithiol o feithrin gwybodaeth ymarferwyr a gwella deilliannau dysgwyr.

Mae ein hymrwymiad fel rhan o genhadaeth ein cenedl yn nodi y byddwn yn meithrin diwylliant o gyfrifoldeb ar y cyd mewn perthynas â dysgu proffesiynol, drwy'r [Hawl Genedlaethol ar gyfer Dysgu Proffesiynol](#). Dylid teilwra cyfleoedd dysgu proffesiynol wedi'u harwain yn effeithiol at ymarferwyr, a dylai'r cyfleoedd hynny gael eu llywio ganddynt, a hynny yng nghyd-destun blaenoriaethau ysgolion a blaenoriaethau cenedlaethol a blaenoriaethau proffesiynol a phersonol ehangach.

Rydym yn canolbwyntio ar sicrhau bod y broses o ddatblygu ymarferwyr addysg yn cynnig profiad parhaus, cydweithredol a gwerthusol, yn hytrach na phrofiad unigol, ynysig a rhagnodol. Nid oes unrhyw bwerau uniongyrchol i bennu cyfleoedd dysgu proffesiynol gorfodol penodedig i bob gweithiwr proffesiynol ym maes addysg. Fodd bynnag, mewn rhai achosion, bydd Llywodraeth Cymru yn defnyddio dulliau ysgogi sy'n bodoli eisoes i hyrwyddo cyfleoedd dysgu proffesiynol mewn meysydd blaenoriaeth e.e. y safonau proffesiynol, HMS a'r Grant Dysgu Proffesiynol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gweithio gyda chonsortia addysg a phartneriaethau rhanbarthol, a gweithwyr cyfranogiad awdurdodau lleol, gyda chymorth gan Gomisiynydd Plant Cymru ac Anabledd Cymru, i greu [pecyn dysgu proffesiynol](#) ar-lein ar Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn (CCUHP) a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau.

Mae'r adnodd dysgu proffesiynol cenedlaethol hwn yn helpu ymarferwyr, penaethiaid, cyrff llywodraethu ac awdurdodau lleol i ddatblygu ymwybyddiaeth a dealltwriaeth o'r ddau gonfensiwn. Roedd angen darpariaeth dysgu proffesiynol gyson er mwyn helpu ysgolion i fodloni gofynion Adran 64 [Deddf Cwricwlwm ac Asesu \(Cymru\) 2021](#). Cyhoeddwyd y ddau fodiwl cyntaf yn 2023 drwy lwyfan dysgu [Hwb](#).

Mae'r modiwl cyntaf yn darparu cyflwyniad cyffredinol i hawliau dynol plant, gan gynnwys adnodd defnyddiol i bob sefydliad yn y sector cyhoeddus ei ddefnyddio i wella eu dealltwriaeth o'r Datganiad Cyffredinol o Hawliau Dynol, Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn a Chonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau. Mae'r modiwl hwn hefyd yn cynnwys fideo byr sy'n cynnig esboniad syml o'r model cymdeithasol o anabledd a'i berthnasedd o fewn Confensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau.

Mae'r ail fodiwl yn darparu archwiliad manylach o sut y gall penaethiaid, cyrff llywodraethu ac awdurdodau lleol gynnwys y ddau Gonfensiwn fel rhan o'u cwricwla newydd. Hyd yn hyn, bu dros 2,600 o ymweliadau â thudalennau'r modiwlau ac maent hefyd yn cynnig dolenni i adnoddau ychwanegol wedi'u llunio gan Anabledd Cymru, Comisiynydd Plant Cymru, UNICEF a sefydliadau priodol eraill.

Mae trydydd modiwl wrthi'n cael ei ddatblygu a bydd yn helpu ymarferwyr i ddeall sut i gynllunio, dylunio ac adolygu eu cwricwlwm ysgol mewn perthynas â'r ddau Gonfensiwn, drwy ddarparu enghreifftiau ymarferol o astudiaethau achos. Caiff y modiwl newydd hwn ei gyhoeddi'n ddiweddarach yn ystod y flwyddyn.

Rydym hefyd yn gweithio gyda phartneriaid i ddatblygu cyfleoedd dysgu proffesiynol er mwyn helpu i roi'r Dull Ysgol Gyfan o Ymdrin â Llesiant Emosiynol a Meddyliol ar waith a fydd yn cynnwys cyfleoedd dysgu proffesiynol ar ddatblygiad plant a niwrowahaniaeth.

Sefydlodd Llywodraeth Cymru y Tasglu Hawliau Pobl Anabl er mwyn dod â phobl â phrofiad bywyd, sefydliadau cynrychioliadol a swyddogion polisi Llywodraeth Cymru ynghyd i ystyried yr argymhellion sydd eu hangen i gyflawni gwelliannau i bobl anabl yng Nghymru, y bydd Llywodraeth Cymru, gwasanaethau cyhoeddus ehangach a phobl anabl yn gweithio gyda'i gilydd i'w rhoi ar waith. Bydd canfyddiadau allweddol y Tasglu yn llywio'r broses o ddatblygu'r Cynllun Gweithredu ar Hawliau Anabledd.

Un o flaenoriaethau allweddol y Tasglu hwn oedd ystyried argymhellion ar gyfer plant a phobl ifanc. Er mwyn gwneud hyn, cynhaliodd gweithgor Plant a Phobl ifanc y Tasglu ymgynghoriad â rhieni, plant anabl, a'u lleoliadau addysgol. Mae argymhellion y grŵp yn seiliedig ar hyrwyddo'r model cymdeithasol o anabledd a'i roi ar waith ac ymdrin â'r heriau sy'n effeithio ar allu plant anabl i gyfranogi'n llawn mewn addysg, mewn meysydd fel chwarae.

Goblygiadau Ariannol: Dim

Argymhelliad 20

Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau i ysgolion ac awdurdodau lleol i sicrhau bod adeiladau newydd, neu newidiadau i ystadau ysgolion presennol, yn seiliedig ar brofiadau a thystiolaeth plant, pobl ifanc, teuluoedd a staff sydd â phrofiad bywyd o anabledd. Dylai'r gwaith ymgysylltu hwn hefyd sicrhau bod anghenion y dyfodol yn cael eu hystyried fel bod adeiladau'n gwbl hygyrch i bawb a allai eu defnyddio yn y dyfodol.

Ymateb: Derbyn

Mae'n rhaid i unrhyw waith i adeiladu ysgol newydd neu i wneud newidiadau sylweddol i ysgol ddilyn rheoliadau a chanllawiau. Mae Rhan M y Rheoliadau Adeiladu yn set o reoliadau sy'n nodi'r gofynion o ran mynediad i adeiladau a'r defnydd a wneir ohonynt. Nod Rhan M yw sicrhau bod adeiladau yn hygyrch i bawb, ni waeth unrhyw anabledd neu amhariad o ran symudedd. Mae canllawiau pellach ar ofynion dylunio a gofod wrthi'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd, a chaiff dogfen newydd, sef Canllawiau Adeiladu Cymru – Canllawiau Ardal i Ysgolion yng Nghymru, ei chyhoeddi yn ystod yr hydref i ddisodli Bwletin Adeiladu 98, 99 a 104. Disgwylid Llywodraeth Cymru pan fydd unrhyw gyfleuster newydd yn cael ei ddylunio yw y dylid ymgynghori â'r holl randdeiliaid perthnasol gan gynnwys staff, disgyblion a'r gymuned y mae'n ei gwasanaethu, ac mae'n arfer da gwneud hynny. Caiff hyn ei gynnwys yn y canllaw hwn ac fel rhan o'r Canllawiau Achos Busnes ehangach ar gyfer Cymunedau Dysgu Cynaliadwy.

Goblygiadau Ariannol – Dim goblygiadau ariannol oherwydd caiff yr argymhelliad hwn ei gynnwys o fewn 'busnes fel arfer'.

Argymhelliad 21

Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu rhagor o fecanweithiau i sicrhau bod mwy o gyfleoedd i rannu a lledaenu arferion da ac arloesol mewn perthynas â theithio gan ddysgwyr. Gallai hyn gynnwys uwchgynhadledd flynyddol gyda'r Ysgrifennydd Cabinet neu'r Gweinidog perthnasol.

Ymateb: Derbyn

Mae'r Gymdeithas Swyddogion Cydgysylltu Trafnidiaeth (ATCO) eisoes yn cynnal is-grwpiau cludiant i'r ysgol i drafod materion ac i rannu arferion mewn perthynas â chludiant i'r ysgol. Fodd bynnag, fel yr amlinellwyd yn yr Adroddiad Argymhellion Teithio gan Ddysgwyr a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2024, mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod rhai arferion ardderchog ar waith ledled Cymru er mwyn cefnogi amrywiaeth eang o opsiynau teithio i blant a phobl ifanc. Daeth yr Adroddiad Argymhellion i'r casgliad y dylid llunio llwyfan addas i hyrwyddo arferion teithio arloesol gan ddysgwyr ac i helpu i rannu adnoddau arferion gorau, mewn partneriaeth â phartneriaid cyflawni. Mae Llywodraeth Cymru yn gweithio gydag ATCO i sefydlu fforwm lle gall awdurdodau lleol gyfarfod yn rheolaidd i ddatblygu'r rhwydwaith arferion da hwn ac i rannu adnoddau.

Goblygiadau Ariannol – Dim oherwydd caiff ei reoli gan ddefnyddio adnoddau presennol.

Argymhelliad 22

Dylai Llywodraeth Cymru flaenoriaethu'r gwaith o adolygu a chyhoeddi'r pecyn o ganllawiau teithio statudol i ddysgwyr. Wrth ymateb i'r adroddiad hwn, dylai Llywodraeth Cymru ddarparu amserlen glir ar gyfer adolygu'r canllawiau a dyddiad cyhoeddi pendant, gan nodi pryd y daw'r canllawiau diwygiedig i rym. Dylai hefyd nodi sut y bydd yn sicrhau bod y canllawiau'n cael eu cymhwyso'n gyson ledled Cymru.

Ymateb: Derbyn

Mae gwaith wedi dechrau i ddiweddarau'r canllawiau gweithredol statudol ar deithio gan ddysgwyr a Chod Ymddygiad Wrth Deithio Cymru Gyfan.

Cynhelir ymgynghoriad ar y canllawiau diwygiedig cyn diwedd 2024 gyda'r bwriad o gyhoeddi'r canllawiau erbyn haf 2025, gan roi digon o amser i'r awdurdodau lleol ddiweddarau eu canllawiau er mwyn iddynt ddod i rym erbyn haf 2026.

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno â'r cysyniad sy'n sail i'r argymhelliad, sef bod angen gwella cysondeb trefniadau ar draws awdurdodau lleol gan gydnabod ar yr un pryd bod gan awdurdodau lleol wahanol anghenion, daearyddiaeth a blaenoriaethau ac felly y gall fod amrywiadau o ganlyniad i'r gofynion lleol hyn. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau o'r farn mai awdurdodau lleol sydd yn y sefyllfa orau i wneud penderfyniadau sy'n adlewyrchu anghenion eu cymunedau o fewn fframwaith y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) a'r canllawiau ategol.

Bydd gwaith parhaus ATCO yn ogystal â sefydlu'r Fforwm Teithio gan Ddysgwyr yn cynnig ffordd o sicrhau cysondeb wrth gymhwyso'r canllawiau ledled Cymru.

Goblygiadau Ariannol – dyrannwyd £10,000 er mwyn helpu i ymgysylltu ac i ddatblygu'r canllawiau.

Argymhelliad 23

Dylai Llywodraeth Cymru ymchwilio i ffyrdd o sicrhau bod cyfleoedd hyfforddi priodol ar gael i gwmnïau cludiant a'u staff er mwyn meithrin hyder a sgiliau wrth gefnogi plant a phobl ifanc. Fel rhan o hyn, dylid ystyried datblygu achrediad ar gyfer staff.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Fel y nodwyd yn [Llwybr Newydd: Strategaeth Drafnidiaeth Cymru 2021](#), mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i drawsnewid profiad cwsmeriaid o drafnidiaeth gyhoeddus gan gynnwys dibynadwyedd, prydlondeb a hyfforddi staff a gyrwyr, er mwyn sicrhau bod pobl yn fwy hyderus wrth ddefnyddio gwasanaethau.

Mae Trafnidiaeth Cymru eisoes wedi dechrau'r broses hon drwy ddatblygu amrywiaeth o fentrau i helpu i ddarparu gwasanaeth rheilffordd cynhwysol a hygyrch, gan gynnwys cyflwyno Cymdeithion Teithio hyfforddedig a medrus, sefydlu'r Rhaglen Teithwyr Hyderus a grwpiau cynrychioliadol er mwyn sicrhau y caiff llais teithwyr ei glywed fel rhan o ddatblygiadau Trafnidiaeth Cymru, gan gynnwys y Panel Hygyrchedd a Chynhwysiant a'r Grŵp Cyngori Plant a Phobl Ifanc.

Mae sawl her yn gysylltiedig â darparu hyfforddiant i yrwyr bysiau ac mae gofynion sylweddol yn cystadlu am amser ac adnoddau fel rhan o'r model cyflenwi presennol.

Mae ein cynlluniau ar gyfer darparu gwasanaethau bws a thacsi yng Nghymru yn y dyfodol yn cynnig cyfleoedd posibl i ystyried pa hyfforddiant sy'n cael ei ddarparu ar hyn o bryd a sut, ac i'w wella er budd y gweithlu a defnyddwyr.

Yn y cyfamser, bydd y Fforwm Teithio gan Ddysgwyr yn cynnig cyfle i awdurdodau lleol rannu dealltwriaeth gyffredin ac arferion gorau mewn perthynas â chynnwys gofynion sgiliau a hyfforddiant fel rhan o'r ddarpariaeth a osodir ar gontract ar gyfer cludiant rhwng y cartref a'r ysgol.

Goblygiadau Ariannol – Dim ar hyn o bryd

Argymhelliad 24

Dylai Llywodraeth Cymru wneud rhagor o waith i sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu symleiddio er mwyn mabwysiadu dull dim drws anghywir yn llawn ar draws yr holl wasanaethau cyhoeddus, ond gan ganolbwyntio'n benodol ar y rhyngweithio rhwng gwasanaethau iechyd ac addysg. Dylai'r gwaith hwn nodi'r rhwystrau i gydgyssylltu gwasanaethau'n effeithiol, yn ogystal â nodi arferion gorau, a mecanweithiau ar gyfer rhannu'r arferion gorau hyn.

Ymateb: Derbyn

Mae sicrhau mwy o gydweithio amlasiantaethol ar draws gwasanaethau cyhoeddus, yn enwedig rhwng gwasanaethau iechyd ac addysg yn parhau i fod yn flaenoriaeth.

Mae gwaith pellach yn cael ei wneud drwy'r Gweithgor Cydweithio Amlasiantaethol ADY sy'n cynnwys cynrychiolwyr o sefydliadau iechyd, sefydliadau addysg a sefydliadau eraill, er mwyn datblygu atebion a safbwyntiau y cytunwyd arnynt i faterion sy'n dod i'r amlwg yn sgil rhoi'r diwygiadau ADY ar waith. Mae gwaith ar y gweill i ddatblygu consensws cenedlaethol ar atgyfeiriadau adran 20, datblygu Dangosyddion Perfformiad Allweddol (DPAu) er mwyn i Fyrddau Iechyd/Ymddiriedolaethau fonitro cynnydd yn erbyn cydymffurfiaeth â dyletswyddau statudol o dan y Ddeddf ADY a'r Tribiwnlys Addysg, datblygu canllawiau a rhannu arferion effeithiol, a diwygio'r canllawiau statudol ar gyfer Cefnogi Dysgwyr ag Anghenion Gofal Iechyd. Mae'r camau gweithredu hyn yn hanfodol er mwyn sicrhau bod byrddau iechyd yn cyflawni eu dyletswyddau statudol o dan y Ddeddf ADY a'r Tribiwnlys Addysg gan gynnwys data ar atgyfeiriadau ac amserlenni, yn ogystal â darparu data er mwyn nodi meysydd lle ceir amrywiadau neu bryderon.

Ein huchelgais yw i bob ysgol yng Nghymru fod yn Ysgol Fro – gan ymateb i anghenion ei chymuned, meithrin partneriaeth gref â theuluoedd a chydweithio'n effeithiol â gwasanaethau eraill.

Fel rhan o ddull Ysgolion Bro, mae gwaith ymgysylltu amlasiantaethol yn cynnwys:

- Cydweithio'n effeithiol â gwasanaethau ac asiantaethau allweddol eraill er mwyn sicrhau bod pob plentyn yn ffynnu ac yn dysgu.
- Rhannu gwybodaeth er mwyn sicrhau y gall plant a phobl ifanc a'u teuluoedd gael gafael ar y cymorth priodol ar yr adeg briodol.
- Cefnogi mynediad at wasanaethau ehangach a fydd o bosibl wedi'u cydleoeli ar safle'r ysgol neu wedi'u lleoli rywle arall yn y gymuned.

Goblygiadau Ariannol – Ni ragwelir unrhyw oblygiadau ariannol ychwanegol mewn perthynas â pharhau â'r gwaith sy'n mynd rhagddo yn y maes hwn.

Argymhelliad 25

Rhaid i Lywodraeth Cymru sicrhau bod gwasanaethau'n cysoni ac yn addasu eu hamserlenni wrth weithio ar draws gwahanol wasanaethau a phroffesiynau er mwyn sicrhau cymorth cyfannol sy'n cefnogi mynediad at ofal plant ac addysg yn y ffordd orau.

Ymateb: Derbyn

Byddwn yn parhau i weithio ar sail drawslywodraethol ac mewn ffordd gydadeiladol â'n partneriaid i sicrhau cysondeb wrth ddarparu gwahanol wasanaethau er mwyn gwneud yn siŵr bod cymorth ar gael i blant a phobl ifanc anabl gael mynediad at ofal plant ac addysg.

Mae'r Gweithgor Cydweithio Amlasiantaethol ADY yn gwneud gwaith penodol i ddatblygu consensws cenedlaethol ar atgyfeiriadau adran 20 a fydd yn anelu at gysoni amserlenni ar draws gwasanaethau.

Bydd Llywodraeth Cymru yn mynd ati i weithio â'r Swyddog Arweiniol Clinigol Dynodedig Addysg i ganfod ac adolygu data sy'n deillio o ddangosyddion perfformiad allweddol, ac unrhyw argymhelliad o'r adolygiad o'r Ddeddf a'r Cod ADY, er mwyn ystyried sut mae Byrddau Iechyd yn cyflawni eu dyletswyddau statudol o dan y Ddeddf ADY a'r Tribiwnlys Addysg.

Cyhoeddwyd ein Cynllun Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yng Nghymru ar 15 Mawrth 2024. Mae'n gynllun traws-sector sy'n dod â'r holl bolisiâu a rhaglenni sy'n ymwneud â chwarae, dysgu a gofal plentynod cynnar sydd ar waith ym mhob rhan o Lywodraeth Cymru ynghyd am y tro cyntaf.

Mae ein cynllun yn sicrhau bod y plentyn a datblygiad plant wrth wraidd popeth a wnawn. Mae Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn ymwneud â datblygu a chyflawni dull cyson o feithrin, dysgu a datblygu, drwy gynnig cyfleoedd gofal plant ac addysg seiliedig ar chwarae o ansawdd uchel i bob baban a phlentyn bach 0-5 oed.

Mae Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar yn cefnogi ein polisiâu a'n huchelgeisiau ehangach ar gyfer y blynyddoedd cynnar yng Nghymru ac mae'n ymwneud yn bennaf â hyrwyddo partneriaethau, cysondeb a chydlyniant rhwng ysgolion a lleoliadau yn ogystal â rhieni/gofalwyr, er budd y plentyn a'i deulu.

Mae ein Rhaglen Drawsnewid Integreiddio'r Blynyddoedd Cynnar yn rhaglen beilot dan gyfyngiad amser, sy'n canolbwyntio ar ddatblygu system fwy cydgysylltiedig ac ymatebol ar gyfer y blynyddoedd cynnar sy'n rhoi ystyriaeth greiddiol i anghenion unigryw pob plentyn, o'r adeg cyn geni hyd at saith oed.

Ers 2017, mae'r rhan fwyaf o'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus (BGCau) ledled Cymru wedi ymuno â'r rhaglen ar sail raddol fel byrddau braenaru ac mae'r cymorth rydym wedi'i roi wedi eu galluogi i ystyried gwahanol ffyrdd o ddarparu gwasanaethau'r blynyddoedd cynnar mewn ffordd fwy systematig, gan gymhwyso'r gwersi a ddysgwyd o raglenni sy'n bodoli eisoes fel Dechrau'n Deg a Teuluoedd yn Gyntaf.

Daeth y cyllid ar gyfer y rhaglen i ben ym mis Mawrth 2024 a bydd y rhaglen yn dod i ben yn ffurfiol ar ddiwedd mis Mawrth 2025. Rydym yn gweithio gyda'r BGCau, yn ystod 2024-25, i roi'r gwersi a ddysgwyd ac arferion da ar waith, wrth iddynt ystyried sut i brif-ffrydio gweithgarwch y rhaglen beilot i'w harferion busnes fel arfer, ar ôl gadael y rhaglen yn ffurfiol.

Bydd y gwersi a ddysgwyd a'r arferion da o'r rhaglen yn ein helpu i feddwl yn strategol am y ffordd orau o helpu i integreiddio a thrawsnewid gwasanaethau mamolaeth a gwasanaethau'r blynyddoedd cynnar yn y tymor canolig a'r tymor hwy a byddant yn darparu sylfaen gadarn ar gyfer rhoi ein holl raglenni a pholisïau ar gyfer y blynyddoedd cynnar ar waith yn y dyfodol.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 26

Dylai Llywodraeth Cymru adolygu'r niferoedd presennol o weithwyr proffesiynol perthynol i iechyd allweddol, nodi ble mae'r bylchau ar hyn o bryd, sut y bwriedir llenwi'r bylchau hyn a'r niferoedd sydd eu hangen i gefnogi lefel debygol yr angen yn y dyfodol, gan gynnwys nifer y lleoedd hyfforddi sydd eu hangen. Dylai hyn wedyn gael ei ategu gan gynllun cyflawni clir.

Ymateb: Derbyn

Mae'r [Cynllun gweithredu cenedlaethol ar gyfer y gweithlu: mynd i'r afael â heriau gweithlu GIG Cymru](#) yn nodi cam gweithredu i adolygu'r gweithlu Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i Iechyd. Bydd yn ofynnol i Addysg a Gwellu Iechyd Cymru adolygu'r proffesiynau perthynol i iechyd er mwyn deall y sefyllfa bresennol ac anghenion yn y dyfodol wrth ddarparu ein gwasanaethau, gan arwain at gynllun cadw ar gyfer gweithwyr proffesiynol perthynol i iechyd. Mae gwaith cwmpasu data yn mynd rhagddo ar gyfer yr adolygiad a fydd yn llywio'r adolygiad ehangach a dealltwriaeth o'r bylchau.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 27

Dylai Llywodraeth Cymru edrych yn fanylach ar yr arfer da yng Nghastell-nedd Port Talbot ble mae ysgolion yn gallu cael cymorth gan Therapyddion Galwedigaethol a ariennir gan yr awdurdod lleol, ac ystyried a fyddai'n elwa o dreialu dulliau o'r fath mewn rhannau eraill o Gymru. Yna dylid gwerthuso cynllun peilot o'r fath yn llawn, ac os bydd yn llwyddiannus, dylid ystyried cyflwyno'r model hwn ledled Cymru.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae trefniadau yn mynd rhagddynt i gynnal digwyddiad cenedlaethol ar gyfer rhannu arferion effeithiol ar draws y sector addysg a'r sector iechyd. Mae nifer o fodelau arferion da ar gyfer therapi galwedigaethol i blant y gallid eu rhannu yn ystod y digwyddiad. Caiff cynllun peilot Castell-nedd Port Talbot ei ystyried fel un enghraifft i'w harddangos yn ystod y digwyddiad. Caiff y modelau hefyd eu cyflwyno i'r Grŵp Amlasiantaethol ADY, a chaiff trafodaethau cynnar ar y modelau eu defnyddio fel astudiaeth achos i'w rhannu â phartneriaid cyflawni. Unwaith y bydd adolygiad wedi'i gynnal i werthuso'r model ac ystyried modelau eraill sydd ar waith yn bresennol, yna byddwn yn ystyried beth yw'r model mwyaf effeithiol i'w gyflwyno.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 28

Dylai Llywodraeth Cymru annog pob awdurdod lleol i wneud cytundebau partneriaeth i gefnogi prynu ac ailgylchu cyfarpar arbenigol ac addasiadau a all helpu plant a phobl ifanc i gael mynediad at ofal plant ac addysg.

Ymateb: Derbyn

Bydd swyddogion yn gweithio gydag awdurdodau lleol i nodi a rhannu arferion da yn y maes hwn.

Mae Canllawiau Gofal Parhaus i Blant a Phobl Ifanc yng Nghymru yn disgrifio'r broses ryngasiantaeth, o dan arweiniad y byrddau ieuchyd, y dylai pob sefydliad ei rhoi ar waith wrth asesu anghenion ac wrth lunio pecynnau gofal parhaus wedi'u teilwra'n benodol a all gynnwys darparu cyfarpar. Mae'r cysyniad o rannu ac ailgylchu cyfarpar yn agwedd bwysig ar reoli adnoddau mewn ffordd effeithlon a chynaliadwy. Gall y dull hwn helpu i leihau costau a sicrhau bod cyfarpar hanfodol ar gael i'r rhai hynny sydd ei angen.

Os nodir bod plentyn neu berson ifanc yn gymwys i gael gofal parhaus, mae Llywodraeth Cymru yn disgwyl i asiantaethau gydweithio i sicrhau nad oes unrhyw fylchau wrth ddiwallu anghenion yr unigolyn hwnnw a aseswyd. Dylai unrhyw wasanaeth a ddarperir ac a drefnir gan y Bwrdd Iechyd Lleol, awdurdodau lleol a'u partneriaid alluogi'r plentyn neu'r person ifanc i weithredu hyd eithaf ei allu o fewn ei deulu, ei gymuned, ei leoliad addysg neu ei leoliad gofal.

Goblygiadau Ariannol – Caiff unrhyw waith yn y maes hwn ei reoli gan ddefnyddio adnoddau presennol.

Argymhelliad 29

Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod pob awdurdod lleol yn datblygu llwybrau clir sydd ar gael yn eang sy'n amlinellu pa gymorth sydd ar gael, a phwy sy'n gyfrifol am ddarparu'r cymorth hwn. Dylid diweddarau llwybrau o'r fath yn rheolaidd fel bod y wybodaeth yn parhau i fod yn amserol ac yn berthnasol. Dylai'r rhain fod ar gael yn hawdd ar wefannau awdurdodau lleol a dylent hefyd fod ar gael yn rhagweithiol i deuluoedd pan fyddant yn cysylltu â'r awdurdod lleol i ofyn am gymorth.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Rydym yn cefnogi'r egwyddor sy'n sail i'r argymhelliad hwn, fodd bynnag mater i'r awdurdodau lleol yw hwn. Byddwn yn parhau i weithio mewn partneriaeth gydag awdurdodau lleol i sicrhau bod gwybodaeth i deuluoedd yn eglur ac ar gael yn eang.

Ar hyn o bryd, mae'r Ddeddf a'r Cod ADY yn gosod dyletswydd ar awdurdodau lleol i ddarparu gwybodaeth a chynghor diduedd am ADY a'r system ADY. Mae hyn yn cynnwys sicrhau bod gwybodaeth ar gael ar eu gwefannau. Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fonitro darpariaeth awdurdodau lleol drwy'r systemau sy'n bodoli eisoes.

Byddai rhieni plant o adeg eu geni hyd at bump oed yn cael cynghor a gwybodaeth gan eu Hymwelydd Iechyd a Swyddog Arweiniol Anghenion Dysgu Ychwanegol ar gyfer y Blynnyddoedd Cynnar eu hawdurdod lleol.

Mae gan bob awdurdod lleol yng Nghymru Wasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd – porth yr awdurdod i rieni a theuluoedd sy'n edrych am gynghor a gwybodaeth ac sydd am gael eu cyfeirio at amrywiaeth o wasanaethau sydd ar gael yn eu hardal leol. Mae ganddynt brofiad o gyfeirio rhieni at wasanaethau a all eu helpu i ymdrin ag amrywiaeth o faterion yn dibynnu ar eu hamgylchiadau teuluol, gan gynnwys gofal plant, costau gofal plant, hyfforddiant, rhaglenni teuluoedd, iechyd, materion ariannol a hamdden.

Goblygiadau Ariannol – Dim

Argymhelliad 30

Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi canllawiau i awdurdodau lleol yn nodi egwyddorion craidd ar gyfer cyhoeddi gwybodaeth am ofal plant. Dylai'r canllawiau hyn nodi y dylai gwybodaeth gael ei chydgynhyrchu gyda theuluoedd, y dylai fod ar gael yn hawdd ac yn gyfleus, mewn sawl fformat, y dylid ei diweddarau, ac y dylid darparu lefel sylfaenol o gysondeb ledled Cymru. Wrth lunio'r canllawiau hyn, dylai Llywodraeth Cymru gynnwys teuluoedd o bob rhan o Gymru sydd â phrofiadau perthnasol er mwyn sicrhau mai anghenion teuluoedd sydd wrth wraidd y canllawiau.

Ymateb: Derbyn

Mae ein [Cynllun Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar](#) yn nodi'r camau gweithredu penodol y mae Llywodraeth Cymru wedi'u cymryd neu y mae'n bwriadu eu cymryd i gefnogi rhieni wrth ddatblygu a chael gafael ar wybodaeth berthnasol am ofal plant.

Mae Deddf Plant 2006 (Deddf 2006) yn egluro ac yn ymhelaethu ar y rhan hanfodol y mae awdurdodau lleol yn ei chwarae fel arweinwyr strategol wrth ddarparu gofal plant yn lleol. Mae Deddf 2006 yn atgyfnerthu'r fframwaith y mae awdurdodau lleol eisoes yn gweithio o'i fewn – mewn partneriaeth â'r sector preifat, y sector gwirfoddol, y sector annibynnol, y sector cymunedol a'r sector a gynhelir – er mwyn llywio a gwarantu gwasanaethau plant ac yn canolbwyntio'n benodol ar ddarparu'r canlynol:

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau statudol i awdurdodau lleol ([Canllawiau Statudol Gofal Plant, diweddarwyd mis Awst 2016](#)), sy'n nodi sut y dylid darparu gwybodaeth i rieni a darpar rieni am ofal plant drwy eu Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd.

Mae'r canllawiau yn nodi egwyddorion cyffredinol ar gyfer darparu gwybodaeth er mwyn sicrhau bod yr wybodaeth a gaiff ei darparu'n lleol:

- Yn hawdd ei defnyddio, gan adlewyrchu canfyddiadau ac anghenion rhieni
- Ar gael drwy amrywiaeth o leoliadau, allfeydd a sianeli
- Ar gael mewn amrywiaeth o fformatau er mwyn cydymffurfio â deddfwriaeth cydraddoldeb a safonau'r Gymraeg

Mae gan bob awdurdod lleol yng Nghymru Wasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd – porth yr awdurdod i rieni a theuluoedd sy'n edrych am gyngor a gwybodaeth ac sydd am gael eu cyfeirio at amrywiaeth o wasanaethau sydd ar gael yn eu hardal leol. Mae ganddynt brofiad o gyfeirio rhieni at wasanaethau a all eu helpu i ymdrin ag amrywiaeth o faterion yn dibynnu ar eu hamgylchiadau teuluol, gan gynnwys gofal plant, costau gofal plant, hyfforddiant, rhaglenni i deuluoedd, iechyd, materion ariannol a hamdden. Gellir defnyddio'r Gwasanaeth Gwybodaeth i Deuluoedd drwy Teulu Cymru hefyd, a sefydlwyd ar gyfer rhieni, gofalwyr a theuluoedd plant 0-18 oed, i'w cyfeirio i'r man cywir ar gyfer gwahanol ffynonellau o gymorth ymarferol ac ariannol gan Lywodraeth Cymru.

Ei nod yw rhoi cymorth uniongyrchol i rieni gael gafael ar wybodaeth a chyllid. Byddwn yn adolygu Teulu Cymru yn rheolaidd ac yn gweithio'n barhaus gyda rhieni er mwyn sicrhau ei fod yn rhoi'r wybodaeth sydd ei hangen arnynt.

Mae ein partneriaid allweddol (Cwlwm) hefyd wedi datblygu ac wedi cyhoeddi llyfryn 'Dewis Gofal Plant', a ariannwyd gan Lywodraeth Cymru, sy'n helpu teuluoedd i ddewis gofal plant.

Goblygiadau Ariannol – Caiff yr holl weithgarwch sydd wedi'i gynllunio neu sy'n mynd rhagddo ei gyflawni gan ddefnyddio adnoddau presennol.

Argymhelliad 31

Dylai Llywodraeth Cymru adolygu'r wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd am hawliau mewn addysg, gan sicrhau ei bod ar gael yn eang, mewn amrywiaeth o fformatau, ac yn cefnogi plant, pobl ifanc a'u teuluoedd i ddeall beth yw eu hawliau, a sut i geisio unioni cam os bydd eu hawliau wedi cael eu torri.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Mae gwybodaeth am hawliau plant ar gael ar hyn o bryd gan nifer o sefydliadau, gan gynnwys yr hawl gyffredinol i addysg. Rydym yn cydnabod y gall yr amrywiaeth hon o ffynonellau ei gwneud hi'n heriol i blant a phobl ifanc a'u teuluoedd gael gafael ar wybodaeth ddiffiniol am eu hawliau. Byddwn yn gweithio gyda phartneriaid gan gynnwys awdurdodau lleol, sefydliadau anabledd a'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, ymhlith eraill, er mwyn sicrhau bod yr wybodaeth a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mor ddiffiniol â phosibl a'i bod yn hygyrch. Fodd bynnag, ni allwn ei gwneud yn ofynnol i sefydliadau eraill ddiwygio'r wybodaeth a ddarperir ganddynt na thynnu'r wybodaeth honno yn ôl.

Ym mis Ebrill 2024, fel rhan o'n cyfres o Adnoddau Chwarae, Dysgu a Gofal Plentynod Cynnar, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru daflen Hawliau Plant i ymarferwyr a phedair taflen Hawliau Plant i rieni plant 0-5 oed i'w helpu i ddeall hawliau babanod a phlant bach.

Goblygiadau Ariannol – Ni ddylai fod fawr ddim goblygiadau, os o gwbl, mewn perthynas â'r gwaith hwn. Fodd bynnag, gall fod rhai costau lefel isel mewn perthynas ag ymgysylltu â rhanddeiliaid gan gynnwys plant, pobl ifanc a'u teuluoedd a datblygu dogfennaeth hygyrch. Caiff y costau hyn eu talu gan ddefnyddio cyllidebau presennol.

Argymhelliad 32

Dylai Llywodraeth Cymru lunio cynllun cyflawni clir ar gyfer mynd i'r afael â bylchau mewn swyddi addysgu arbenigol, ar gyfer Athrawon Plant Byddar, ac Athrawon Plant ag Amhariad ar eu Golwg, er mwyn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn gallu cael mynediad at y cymorth hwn pan fydd ei angen arnynt. Dylai'r cynllun cyflawni hwn gynnwys targedau, amcanion ac amserlenni clir fel y gellir ei fonitro a chraffu arno.

Ymateb: Gwrthod

Mae awdurdodau lleol yn gyfrifol am gynllunio eu gweithlu er mwyn sicrhau bod digon o staff wedi'u hyfforddi'n briodol ar gael. O dan y Ddeddf ADY, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol adolygu eu trefniadau ar gyfer plant a phobl ifanc ag ADY, a threfniadau eu hysgolion a gynhelir, yn barhaus. Rhaid i'r adolygiad hwn ystyried maint a gallu'r gweithlu sydd ar gael. Mae hyn yn cyd-fynd â barn Llywodraeth Cymru mai awdurdodau lleol sydd yn y sefyllfa orau i asesu anghenion ac amgylchiadau lleol. Felly nid yw Llywodraeth Cymru yn derbyn yr argymhelliad ar gyfer cynllun cyflawni sy'n mynd i'r afael yn benodol â swyddi addysgu arbenigol, ar gyfer Athrawon Plant Byddar ac Athrawon Plant ag Amhariad ar eu Golwg.

Er mwyn helpu awdurdodau lleol, darparodd Llywodraeth Cymru gyllid ychwanegol ar gyfer cymorth hyfforddi i athrawon plant ag amhariad ar y synhwyrâu drwy gydol 2018-21 fel rhan o'r rhaglen Trawsnewid ADY ac rydym yn parhau i dynnu sylw awdurdodau lleol at y ffaith y gellir defnyddio cyllid LAEG ar gyfer ADY i roi hyfforddiant proffesiynol i athrawon arbenigol lle bo hynny'n ymdrin â phwysau ychwanegol.

Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau ar ymyriadau effeithiol i ddysgwyr ag amhariadau ar y synhwyrâu mewn lleoliadau addysg ac yn ogystal â datblygu llwybr dysgu proffesiynol cenedlaethol ar gyfer ADY er mwyn helpu Cydlynwyr ADY ac ymarferwyr eraill i feithrin eu sgiliau i helpu pob dysgwr ag ADY, rydym wedi gweithio gyda'r trydydd sector i ddatblygu unedau e-ddysgu i athrawon ar gefnogi dysgwyr byddar a dysgwyr ag amhariad ar eu golwg.

Goblygiadau Ariannol – Dim